

30 Ιουνίου, 1990

[ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1. ΚΟΥΛΛΑ ΚΟΥΤΣΙΔΟΥ,
2. ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΙΩΑΝΝΗ ΚΡΑΝΟΥ,
3. ΕΛΕΝΗ ΜΑΡΝΕΡΟΥ,

Αιτήτριες,

v.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΓΕΡΜΑΣΟΓΕΙΑΣ,

Καθ' ου η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 157/89).

Συμβούλια Βελτιώσεως — Επιβολή φορολογιών — Δικαίωμα ενοικίου — Άρθρο 24 του Κεφ. 243 και Κανονισμός 180 της Κ.Δ.Π. 84/87 — Ερμηνεία του Κανονισμού — Δεν είναι *ultra vires* του Νόμου — Δεν είναι ούτε αντισυνταγματικός αφού δεν επιβάλλει καταστρεπτική φορολόγηση.

5

Συνταγματικό Δίκαιο — Σύνταγμα — Άρθρο 24.4 — Απαγόρευση της καταστρεπτικής φορολογίας — Βάρος αποδείξεως του καταστρεπτικού χαρακτήρα — Κατά πόσο τα δικαιώματα ενοικίου που εισπράττονται από Συμβούλια Βελτιώσεως συνιστούν καταστρεπτική φορολόγηση.

10

Αίτηση Ακυρώσεως — Λόγοι ακυρώσεως — Έλλειψη αιτιολογίας — Υιοθέτηση της *M. J. Louisides & Sons Ltd v. Municipality of Limassol* στην κριθείσα περίπτωση επιβολής δικαιώματος ενοικίου από τοπική αρχή.

15

Οι αιτήτριες προσέβαλαν την σε βάρος τους επιβολή δικαιώματος ενοικίου ως προς μισθώματα που παραδεκτως εισέπραξαν κατά το έτος 1988.

20

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

1. Ο Κανονισμός 180 (1) δεν περιέχει οποιαδήποτε πρόνοια για τον τρόπο ή τα κριτήρια καθορισμού από το Συμβούλιο του πληρωτέου δικαιώματος ενοικίου, ώστε να μπορεί να προβληθεί το επιχείρημα ότι ο τρόπος ή τα κριτήρια που προνοούνται αντίκεινται προς τις πρόνοιες του Άρθρου 24(1)(δ) του περί χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμου, Κεφ. 243. Η μόνη πρόνοια του Κανονισμού 180(1) αναφορικά με τον καθορισμό του δικαιώματος ενοικίου είναι εκείνη με την οποία περιορίζεται το ύψος του πληρωτέου δικαιώματος σε 5% του εισπραχθησόμενου ενοικίου κατ' ανώτατο όριο. Είναι επίσης σχετικό ότι ούτε στο Άρθρο 24(1)(δ) του βασικού Νόμου υπάρχει πρόνοια που να προσδιορίζει ή να περιορίζει τον τρόπο καθορισμού από το Συμβούλιο του ύψους του πληρωτέου δικαιώματος ενοικίου. Το Άρθρο 24(1)(δ) του Νόμου όπως και ο Κανονισμός 180(1) παρέχουν αποκλειστική και απεριόριστη ευχέρεια στο Συμβούλιο να επιλέξει τον τρόπο και τα κριτήρια για τον καθορισμό του πληρωτέου δικαιώματος. Το Συμβούλιο άσκησε τη διακριτική του ευχέρεια στην παρούσα περίπτωση μέσα στα πλαίσια του Κανονισμού 180(1) και επέλεξε το δικαιότερο, κριτήριο καθορισμού του πληρωτέου από τις αιτήτριες δικαιώματος ενοικίου, συνδέοντάς το με το ύψος του ενοικίου που εισέπραξαν από την ενοικίαση των καταστημάτων τους μέσα στο έτος για το οποίο τους επιβλήθηκε η φορολογία αυτή, χωρίς να υπερβεί το ανώτατο όριο που καθορίζει ο Κανονισμός 180(1).

Το υπό εξέταση επιχείρημα πάνω στο οποίο στηρίζει την εισήγησή του ότι ο Κανονισμός 180(1) είναι ultra vires του Άρθρου 24(1)(δ) του Νόμου, Κεφ. 143, είναι απαράδεκτο. Ο Κανονισμός 180(1) με βάση τον οποίο το Συμβούλιο ενήργησε στην παρούσα περίπτωση είναι καθόλα έγκυρος γιατί εκδόθηκε σύμφωνα με την πρόνοια του Άρθρου 24(1)(δ) του Νόμου, με την οποία βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία.

2. Το δικαίωμα ενοικίου αποτελεί φόρο μέσα στην έννοια του Άρθρου 24 του Συντάγματος. Σχετική για το προκείμενο είναι η υπόθεση **Economou v. Improvement Board of Ayia Napa** (1988) 3(A) C.L.R. 192.

Οι αιτήτριες στην παρούσα υπόθεση φέρουν το βάρος της απόδειξης του ισχυρισμού τους ότι, λαμβανομένου υπόψη και του ποσού του φόρου εισοδήματος που πρέπει να πληρώσουν αναφορικά με τα ενοίκια που εισέπραξαν μέσα στο 1988, η επίδικη επιβολή δικαιώματος ενοικίου εκ £412 είναι καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φύσης και, ως εκ τούτου, αντισυνταγματική. Σχετική πάνω στο προκείμενο είναι η απόφαση της Ολομέλειας στην υπόθεση **The Singer Sewing Machine Company v. The Director of the**

Department of Inland Revenue (1979) 3 C.L.R. 507. Αναφορικά με το θέμα αυτό οι αιτήτριες δεν έχουν προσκομίσει κανένα στοιχείο που να υποστηρίζει τον ισχυρισμό τους ότι η επίδικη φορολογία είναι καταστρεπτική γι' αυτές. Για παράδειγμα, κανένα στοιχείο δεν έχουν προσκομίσει αναφορικά με το ύψος του φόρου εισοδήματος που πρέπει να πληρώσουν πάνω στο συνολικό ποσό των £13.740 που έχουν εισπράξει από τη μίσθωση των καταστημάτων τους μέσα στο 1988. Το πιο πάνω ποσό των £13.740 υπόκειται επίσης σε πληρωμή φόρου εισοδήματος απροσδιόριστου όμως ποσού. Το μόνο άλλο στοιχείο που τέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου είναι ότι το επίδικο δικαίωμα ενοικίου ύψους £412 αντιπροσωπεύει το 3% του συνολικού ποσού ενοικίων ύψους £13.740 που οι αιτήτριες έχουν εισπράξει. Από τα στοιχεία αυτά είναι αδύνατο να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η επιβολή τόσο μικρού ποσού δικαιώματος ενοικίου σε σύγκριση με τα εισπραχθέντα ενοίκια, αποτελεί φορολογία καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φύσης μέσα στην έννοια της παρ. 4 του Άρθρου 24 του Συντάγματος. Η επιβολή διπλής φορολογίας πάνω στο ίδιο ποσό δεν καθιστά από μόνη της τη φορολογία καταστρεπτική και αντισυνταγματική.

3. Κατά πόσο διοικητική απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη ή όχι εξαρτάται από τη φύση της συγκεκριμένης εκείνης απόφασης. Στην υπόθεση *M. J. Louisides & Sons Ltd v. Municipality of Limassol* (1988) 3(B) C.L.R. 1017, η προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσε επιβολή στους αιτητές τέλους συλλογής σκουβάλων και ένας από τους ισχυρισμούς των αιτητών ήταν ότι δεν ήταν δεόντως αιτιολογημένη. Ο Δικαστής Στυλιανίδης απόρριψε τον ισχυρισμό αυτόν και υπόδειξε ότι, ενόψει της φύσης της συγκεκριμένης εκείνης απόφασης, δεν αναμενόταν από το Δήμο Λεμεσού να δώσει λεπτομερή αιτιολογία αναφορικά με τον καθορισμό του ποσού του τέλους που είχε επιβληθεί. Υιοθετείται η προσέγγιση του Δικαστή Στυλιανίδη πάνω στο επίδικο θέμα. Προκύπτει από την επίδικη απόφαση και από το συνημμένο στην Ένσταση Πίνακα Β ότι το ύψος του επίδικου δικαιώματος ενοικίου καθορίστηκε με βάση ποσοστό 3% πάνω στα ενοίκια που οι αιτήτριες ρητά παραδέχονται ότι έχουν εισπράξει μέσα στο 1988. Τα στοιχεία αυτά παρέχουν τη δέουσα αιτιολογία λαμβανομένης υπόψη της φύσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Η προσφυγή απορρίπτεται με £75 έναντι των εξόδων του καθ' ου η αίτηση.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Economou v. Improvement Board of Ayia Napa (1988) 3(A) C.L.R. 192,

*Singer Sewing Machine Company v. Director of the Department of
Inland Revenue (1979) 3 C.L.R. 507,*

Xydias v. Republic (1976) 3 C.L.R. 303,

5

*M. J. Louisides & Sons Ltd v. Municipality of Limassol (1988) 3(B)
C.L.R. 1017,*

Παπά v. Συμβουλίου Βελτιώσεως Κακοπετριάς (1990) 3 Α.Α.Δ. 167,

10

*Commercial Union Assurance (Cyprus) Ltd. v. Δήμον Λεμεσού (Αρ. 1)
(1990) 3 Α.Α.Δ. 269.*

Προσφυγή.

15

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Συμβουλίου Βελτιώσεως Γερμασόγειας με την οποία επιβλήθηκε στις αιτήτριες δικαίωμα ενοικίου για το έτος 1988, το οποίο ανερχόταν στις £412.

20

A. Ευτυχίου, για τις Αιτήτριες.

Γ. Κακογιάννης, για τους Καθ' ου η αίτηση.

Cur. adv. vult.

25

ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ.: Με την προσφυγή τους αυτή οι αιτήτριες ζητούν την ακύρωση της απόφασης του καθ' ου η αίτηση Συμβουλίου Βελτιώσεως Γερμασόγειας (που στη συνέχεια θα αναφέρεται ως "το Συμβούλιο") με την οποία επέβαλε σ' αυτές να πληρώσουν Α.Κ.412 δικαίωμα ενοικίου για το έτος 1988.

30

Οι αιτήτριες ήταν κατά τον ουσιαστικό χρόνο ιδιοκτήτριες καταστημάτων που βρίσκονται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου, τα οποία είχαν ενοικιάσει σε διάφορους μισθωτές για περίοδο έξι μηνών μέσα στο έτος 1988, έναντι συνολικού μηνιαίου ενοικίου Α.Κ.2,290. Το ποσό των Α.Κ.412 που καθορίστηκε ως δικαίωμα ενοικίου αντιπροσωπεύει ποσοστό 3% πάνω στο ποσό Α.Κ 13,740 που οι αιτήτριες παραδέχονται ότι εισπραξαν ως ενοίκια των καταστημάτων τους μέσα στο 1988. Η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχεται στη γραπτή Ειδοποίηση [Συνημμένη στην Αίτηση ως Τεκ. Α.] που το Συμβούλιο επέδωσε στις αιτήτριες κατά ή περί 20/12/1988.

40

Οι αιτήτριες βασίζουν την προσφυγή τους πάνω στα ακόλου-

θα έξι νομικά σημεία:

- (1) Η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη και/ή άκυρη ως αντιβαίνουσα το άρθρο 24 του Συντάγματος και/ή κατά εσφαλμένη εφαρμογή και/ή ερμηνεία του περί Χωρίων (Διοίκησης και Βελτίωσης) Νόμου Κεφ. 243 και/ή με βάση κανονισμών που εκδόθηκαν καθ' υπέρβαση (Ultra Vires) των προνοιών του πιο πάνω Νόμου και ειδικότερα του άρθρου 24. 5
- (2) Η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε καθ' υπέρβαση και κατάχρηση εξουσίας. 10
- (3) Δεν είναι δεόντως αιτιολογημένη.
- (4) Λήφθηκε από Διοικητικό όργανο μη δεόντως και/ή αντικανονικά συγκροτημένο και/ή με κακή και/ή ελλιπή σύνθεση και/ή αναρμόδιο. 15
- (5) Λήφθηκε χωρίς τη δέουσα έρευνα των γεγονότων της υπόθεσης. 20
- (6) Η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε κάτω από πλάνη περί τα πράγματα.

Το Συμβούλιο βασίζει την ένσταση που καταχώρησε στα ακόλουθα πέντε νομικά σημεία: 25

- "1. Οι Καθ' ων η Αίτηση ισχυρίζονται ότι κατά την έκδοση της προσβαλλομένης διοικητικής πράξης ενήργησαν νόμιμα και καλόπιστα και κατόπιν ορθής εκτέλεσης των εξουσιών τους σύμφωνα με τον Περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμο Κεφ. 243 και τους σχετικούς αυτού Κανονισμούς και τις Αρχές του Διοικητικού Δικαίου. 30
2. Επιπρόσθετα οι Καθ' ων η Αίτηση ουδόλως ενήργησαν καθ' υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας αλλά οι ίδιοι ενήργησαν ορθά και μέσα στα πλαίσια των εξουσιών τους. 35
3. Οι Καθ' ων η Αίτηση ισχυρίζονται ότι κατά την έκδοση της προσβαλλομένης διοικητικής πράξης ακολούθησαν την πρόπυσα και/ή ενδεδειγμένη διαδικασία και έρευνα και δεν ετελούσαν υπό πλάνη αναφορικά με τα πραγματικά γεγονότα. 40
4. Η επιβολή του προσβαλλόμενου δικαιώματος βασίστηκε στο

άρθρο 24(1)(δ) του περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμου Κεφ. 243 όπως τροποποιήθηκε και στον Κανονισμό 180(1) των Περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Κανονισμών Γερμασόγειας (όπως αυτός τροποποιήθηκε με τη Διοικητική Πράξη υπ' αριθμόν 84 που δημοσιεύθηκε στο Τρίτο Παράρτημα της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας ημερομηνίας 20.3.87) και είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα και τον ρηθέντα Νόμο και ως εκ τούτου έγκυρη.

5

10

5. Οι Καθ' ων η Αίτηση ισχυρίζονται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι δεόντως αιτιολογημένη και δεν αντίκειται στις αρχές της χρηστής διοίκησης."

15

Θα εξετάσω διαδοχικά τα πιο πάνω νομικά σημεία στα οποία οι αιτήτριες βασίζουν την αίτησή τους, υπό το φως των επιχειρημάτων των ευπαιδευτων δικηγόρων των διαδίκων και υπό το φως του σχετικού Νόμου, των Κανονισμών, των αρχών του διοικητικού δικαίου και της νομολογίας πάνω στα εγείρομενα θέματα. Δε θα ασχοληθώ με το σημείο με αριθμό (4) γιατί ούτε ο δικηγόρος των αιτητριών ασχολείται με αυτό στην αγόρευσή του.

20

Τα σημεία με αριθμό (1) και (2) αφορούν ισχυρισμό των αιτητριών ότι η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε καθ' υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας γιατί:

25

(α) οι κανονισμοί βάσει των οποίων ενήργησε το Συμβούλιο εκδόθηκαν καθ' υπέρβαση (Ultra vires) του άρθρου 24 του Περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμου, Κεφ. 243 και/ή

30

(β) είναι αντίθετη προς το άρθρο 24 του Συντάγματος.

Το άρθρο 24 του Νόμου, Κεφ. 243, όπως έχει τροποποιηθεί, δίνει στο Συμβούλιο το δικαίωμα να εκδίδει από καιρού εις καιρό Κανονισμούς που δε θα είναι αντίθετοι του Νόμου αυτού ή οποιουδήποτε άλλου ισχύοντα Νόμου. Αναφορικά με τους σκοπούς για τους οποίους το Συμβούλιο εξουσιοδοτείται να εκδίδει τους Κανονισμούς, το άρθρο 24(1)(δ) του βασικού Νόμου, Κεφ. 243, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 7(α) του Νόμου αρ. 31 του 1969, αναφέρει τα εξής:

40

"24(1)(δ) να προνοή διά την καταβολήν δικαιωμάτων υπό του ιδιοκτήτου εφ' οιωνδήποτε υποστατικών τα οποία ενοικιάζονται ή παραχωρούνται επί μισθώσει:

Νοείται ότι ουδέν δικαίωμα θα καταβάλληται εν σχέσει προς υποστατικά τα οποία χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς διά γεωργικούς σκοπούς."

Με βάση την πιο πάνω εξουσιοδότηση, το Συμβούλιο εξέδωσε τον Κανονισμό 180 των περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Κανονισμών Γερμασόγειας 1963-1987 (Κ.Δ.Π. 84/87, Τρίτο Παράρτημα της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας υπ' αρ. 2216, ημερομηνίας 30/3/1987), ο οποίος προνοεί τα εξής:

"180(1) Θα πληρώνεται κάθε χρόνο από τον ιδιοκτήτη οικήματος που βρίσκεται μέσα στην περιοχή Βελτιώσεως και το οποίο ενοικιάζεται ή παραχωρείται επί μισθώσει, κατά τη διάρκεια του χρόνου ή μέρους του χρόνου, δικαίωμα το οποίο θα καθορίζεται από το Συμβούλιο, κατά τον υπό εξέταση χρόνο και το οποίο δε θα υπερβαίνει το 5% (πέντε τοις εκατόν) του εισπραχθησόμενου ενοικίου.

(2) Οι πρόνοιες του Κανονισμού αυτού δε θα εφαρμόζονται αναφορικά με οποιοδήποτε οίκημα το οποίο ενοικιάζεται ή κατέχεται από τον ιδιοκτήτη και χρησιμοποιείται ως ξενοδοχείο, οικοτροφείο, ξενώνας ή πανδοχείο ή αποκλειστικά για γεωργικούς σκοπούς κατά τη διάρκεια του χρόνου ή οποιοδήποτε μέρος του χρόνου αυτού."

Η υπέρβαση εξουσίας που ο κ. Ευτυχίου καταλογίζει στο συμβούλιο αναφορικά με την έκδοση του Κανονισμού 180(1) οφείλεται στην πρόνοια που περιέχεται σ' αυτόν σύμφωνα με την οποία το ύψος του δικαιώματος ενοικίου καθορίζεται, κατά την εισήγηση του κ. Ευτυχίου, υπό μορφή ποσοστού πάνω στο εισπραχθισόμενο ενοίκιο, με επακόλουθο να αυξομειώνεται ανάλογα με την αυξομείωση του ενοικίου. Για να ενεργήσει μέσα στα πλαίσια του άρθρου 24(1)(δ) του Νόμου, το Συμβούλιο όφειλε, κατά τον κ. Ευτυχίου, να προνοήσει στον Κανονισμό 180(1) την επιβολή δικαιώματος ενοικίου το ύψος του οποίου να είναι σταθερό και να μη συνδέεται με το ύψος του εισπραχθησόμενου ενοικίου.

Θα πρέπει εξ αρχής να παρατηρήσω ότι το πιο πάνω επιχείρημα του κ. Ευτυχίου οφείλεται σε παρεξήγηση που προκλήθηκε από το παραδεχτό γεγονός ότι το ύψος του ποσού του δικαιώματος ενοικίου που επιβλήθηκε στις αιτήσεις για το 1988 καθορίστηκε από το Συμβούλιο με μέτρο το 3% του συνολικού ποσού ενοικίου που οι ιδιοκτήτριες εισέπραξαν στη διάρκεια του έτους αυτού. Ο Κανονισμός 180(1) δεν περιέχει οποιαδήποτε πρόνοια για τον τρό-

πο ή τα κριτήρια καθορισμού από το Συμβούλιο του πληρωτέου δικαιώματος ενοικίου, ώστε να μπορεί να προβληθεί το επιχείρημα ότι ο τρόπος ή τα κριτήρια που προνοούνται αντίκεινται προς τις πρόνοιες του άρθρου 24(1)(δ) του περί Χωρίων (Διοίκηση και Βελτίωση) Νόμου, Κεφ. 243. Η μόνη πρόνοια του Κανονισμού 180(1) αναφορικά με τον καθορισμό του δικαιώματος ενοικίου είναι εκείνη με την οποία περιορίζεται το ύψος του πληρωτέου δικαιώματος σε 5% του εισπραχθησόμενου ενοικίου κατ' ανώτατο όριο. Είναι επίσης σχετικό να παρατηρήσω ότι ούτε στο άρθρο 24(1)(δ) του βασικού Νόμου υπάρχει πρόνοια που να προσδιορίζει ή να περιορίζει τον τρόπο καθορισμού από το Συμβούλιο του ύψους του πληρωτέου δικαιώματος ενοικίου. Το άρθρο 24(1)(δ) του Νόμου όπως και ο Κανονισμός 180(1) παρέχουν αποκλειστική και απεριόριστη ευχέρεια στο Συμβούλιο να επιλέξει τον τρόπο και τα κριτήρια για τον καθορισμό του πληρωτέου δικαιώματος. Το Συμβούλιο άσκησε τη διακριτική του ευχέρεια στην παρούσα περίπτωση μέσα στα πλαίσια του Κανονισμού 180(1) και επέλεξε το δικαιότερο, κατά την άποψή μου, κριτήριο καθορισμού του πληρωτέου από τις αιτήτριες δικαιώματος ενοικίου, συνδέοντάς το με το ύψος του ενοικίου που εισέπραξαν από την ενοικίαση των καταστημάτων τους μέσα στο έτος για το οποίο τους επιβλήθηκε η φορολογία αυτή, χωρίς να υπερβεί το ανώτατο όριο που καθορίζει ο Κανονισμός 180(1).

Το υπό εξέταση επιχείρημα του κ. Ευτυχίου πάνω στο οποίο στηρίζει την εισήγησή του ότι ο κανονισμός 180(1) είναι ultra vires του άρθρου 24(1)(δ) του Νόμου, Κεφ. 143, είναι απαράδεχτο. Ο Κανονισμός 180(1) με βάση τον οποίο το Συμβούλιο ενήργησε στην παρούσα περίπτωση είναι καθόλα έγκυρος γιατί εκδόθηκε σύμφωνα με την πρόνοια του άρθρου 24(1)(δ) του Νόμου, με την οποία βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία.

Υπάρχει όμως και η πρόσθετη και/ή διαζευκτική εισήγηση του κ. Ευτυχίου εναντίον της νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης. Η εισήγηση αυτή στηρίζεται στον ισχυρισμό του κ. Ευτυχίου ότι το Συμβούλιο ενήργησε επί του προκειμένου κατά τρόπο αντίθετο προς το άρθρο 24.4 του Συντάγματος το οποίο προνοεί τα εξής:

"24.4. Ουδείς φόρος, τέλος ή εισφορά οιασδήποτε φύσεως, εξαιρέσει των τελωνειακών δασμών, δύναται να είναι καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φύσεως."

Ο κ. Ευτυχίου στήριξε τη θέση του ότι η επίδικη φορολογία είναι καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φύσεως πάνω στο ότι:

(α) πρόσθετα προς την επίδικη φορολογία για τα ενοίκια που εισπράξαν μέσα στο 1988 οι αιτήτριες θα φορολογηθούν επίσης με φόρο εισοδήματος· προς την επίδικη φορολογία· και

5

(β) συνδέοντας το ποσό της επίδικης φορολογίας με το ύψος των εισπραχθέντων ενοικίων, το ποσό του πληρωτέου δικαιώματος ενοικίου που το Συμβούλιο επέβαλε στις αιτήτριες να πληρώσουν με την προσβαλλόμενη απόφασή του, καθίσταται καταστρεπτικά μεγάλο για τις αιτήτριες, λαμβανομένου υπόψη και του πληρωτέου απ'αυτές φόρου εισοδήματος αναφορικά με τα ίδια ενοίκια.

10

Το δικαίωμα ενοικίου αποτελεί φόρο μέσα στην έννοια του άρθρου 24 του Συντάγματος. Σχετική για το προκείμενο είναι η υπόθεση *Οικονόμου ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Αγίας Νάπας* (1988) 3(A) C.L.R. 192.

15

Οι αιτήτριες στην παρούσα υπόθεση φέρουν το βάρος της απόδειξης του ισχυρισμού τους ότι, λαμβανομένου υπόψη και του ποσού του φόρου εισοδήματος που πρέπει να πληρώσουν αναφορικά με τα ενοίκια που εισπράξαν μέσα στο 1988, η επίδικη επιβολή δικαιώματος ενοικίου εκ Λ.Κ. 412 είναι καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φύσης και, ως εκ τούτου, αντισυνταγματική. Σχετική πάνω στο προκείμενο είναι ή απόφαση της Ολομέλειας στην υπόθεση *The singer Sewing Machine Company v. The Director of the Department of Inland Revenue* (1979) 3 A.A.Δ. 507. Αναφορικά με το θέμα αυτό θα πρέπει να παρατηρήσω ότι οι αιτήτριες κανένα στοιχείο δεν έχουν προσκομίσει που να υποστηρίζει τον ισχυρισμό τους ότι η επίδικη φορολογία είναι καταστρεπτική γι' αυτές. Για παράδειγμα, κανένα στοιχείο δεν έχουν προσκομίσει αναφορικά με το ύψος του φόρου εισοδήματος που πρέπει να πληρώσουν πάνω στο συνολικό ποσό των Λ.Κ.13,740 που έχουν εισπράξει από τη μίσθωση των καταστημάτων τους μέσα στο 1988. Γνωρίζω μόνο ότι το πιο πάνω ποσό των Λ.Κ.13.740 υπόκειται επίσης σε πληρωμή φόρου εισοδήματος απροσδιόριστου όμως ποσού. Το μόνο άλλο στοιχείο που τέθηκε ενώπιόν μου είναι ότι το επίδικο δικαίωμα ενοικίου ύψους Λ.Κ.412 αντιπροσωπεύει το 3% του συνολικού ποσού ενοικίων ύψους Λ.Κ.13,740 που οι αιτήτριες έχουν εισπράξει. Από τα στοιχεία αυτά είναι αδύνατο να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η επιβολή τόσο μικρού ποσού δικαιώματος ενοικίου σε σύγκριση με τα εισπραχθέντα ενοίκια, αποτελεί φορολογία καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φύσης μέσα στην έννοια της παρ. 4 του άρθρου 24 του Συντάγμα-

20

25

30

35

40

τος. Η επιβολή διπλής φορολογίας πάνω στο ίδιο ποσό δεν καθιστά από μόνη της τη φορολογία καταστρεπτική και αντισυνταγματική.

5 Στην υπόθεση **Οικονομίδα** (ανωτέρω) ο Δικαστής Λώρης δε θεώρησε το ποσό των Λ.Κ.120 που επιβλήθηκε ως δικαίωμα ενοικίου καταστρεπτικό ή απαγορευτικό κάτω από τις περιστάσεις της υπόθεσης εκείνης. Συγκεκριμένα είπε τα εξής:

10 "With regard to the issue of 'double taxation' it may well be that the applicant is liable to pay other forms of taxation duties or rates, as well as the particular fee which is the subject -
15 matter of this recourse but I do not consider this to be a valid reason for declaring the imposition of the fee in question invalid on this ground. It has not been shown to the satisfaction of the Court that the fee in question is, having regard to the other taxes, duties or rates payable by the applicant, 'of a destructive or prohibitive nature', in the sense of paragraph 4 of Article 24 of the Constitution (vide the judgment of Munir J. in **Sophia Christou Aristidou v. The Improvement Board of Ayia Pyla** (1965) 3 C.L.R. 686 at p. 700 which was reversed on appeal on another issue)."

25 Θα πρέπει, τέλος, να αναφέρω την υπόθεση **Ξυδίας ν. Δημοκρατίας** (1976) 3 Α.Α.Δ. 303, στην οποία ο αιτητής είχε αμφισβητήσει την απόφαση του Συμβουλίου Βελτιώσεως Αραδίππου να επιβάλει σ'αυτόν πληρωμή τέλους θεάματος ίσου με το 10% της αξίας κάθε εισιτηρίου που εισπραττε από την είσοδο θεατών στο θέατρο και τον κινηματογράφο του. Ο ισχυρισμός του ήταν
30 ότι το ποσό του επίδικου τέλους θεάματος ήταν ψηλότερο του καθαρού κέρδους που πραγματοποιούσε από τη διεξαγωγή των κινηματογραφικών και θεατρικών παραστάσεων και η επιβολή του ήταν, ως εκ τούτου, καταστρεπτική κατά παράβαση του άρθρου 2.4 του Συντάγματος. Το επιχείρημά του απορρίφθηκε.
35 Παραθέτω το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση του Δικαστή Μαλαχτού, από τις σελ. 311 και 312:

40 "The mere fact that the duty payable by the tax payer is higher than the net profit made by him from the business in connection with which the tax is paid, does not render the legislative enactment imposing such tax of a destructive nature.

In the case in hand it cannot be said that an amount of 10% imposed by the Improvement Board as entertainment duty on

the admission fee collected by the applicant is an exhorbitant amount so as to render the new bye-law 163 inconsistent with the provisions of the Law, Cap. 243, or any other law."

Απ' όσα αναφέρω πιο πάνω προκύπτει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι αιτήτριες δεν έχουν αποδείξει ούτε ότι ο Κανονισμός 180(1) είναι ultra vires του βασικού Νόμου, Κεφ. 243, όπως έχει τροποποιηθεί, ούτε ότι είναι αντισυνταγματικός. Δεν έχουν επίσης αποδείξει ότι η επίδικη απόφαση λήφθηκε καθ' υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας, ή ότι αντιβαίνει προς την πρόνοια του άρθρου 24.4 του Συντάγματος, η οποία αποκλείει την επιβολή καταστρεπτικής ή απαγορευτικής φορολογίας.

Το τρίτο νομικό σημείο πάνω στο οποίο βασίζεται η αίτηση αφορά τον ισχυρισμό των αιτητριών ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι δεόντως αιτιολογημένη, εφόσον μέσα στην Ειδοποίηση επιβολής του δικαιώματος ενοικίου (Τεκμήριο "Α" συνημμένο στην Αίτηση) δε φαίνεται με ποιο τρόπο ή με ποια κριτήρια καθορίστηκε το ύψος του σε Λ.Κ.412, ούτε προσκομίστηκαν όποιαδήποτε στοιχεία ή πρακτικά.

Κατά πόσο διοικητική απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη ή όχι, εξαρτάται από τη φύση της συγκεκριμένης εκείνης απόφασης. Στην υπόθεση *M. J. Louisides & Sons Ltd v. Municipality of Limassol* (1988) 3(B) C.L.R. 1017, η προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσε επιβολή στους αιτητές τέλους συλλογής σκουβάλων και ένας από τους ισχυρισμούς των αιτητών ήταν ότι δεν ήταν δεόντως αιτιολογημένη. Ο Δικαστής Στυλιανίδης απόρριψε τον ισχυρισμό αυτόν και υπόδειξε ότι, ενόψει της φύσης της συγκεκριμένης εκείνης απόφασης, δεν αναμενόταν από το Δήμο Λεμεσού να δώσει λεπτομερή αιτιολογία αναφορικά με τον καθορισμό του ποσού του τέλους που είχε επιβληθεί. Υιοθετώ την προσέγγιση του Δικαστή Στυλιανίδη πάνω στο επίδικο θέμα ή οποία έχει επίσης υιοθετηθεί στις υποθέσεις 1) *Παπάς ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Κακοπετριάς* (1990) 3 Α.Α.Δ. 167 και 2) *Commercial Union Assurance (Cyprus) Ltd.ν. Δήμον Λεμεσού (Αρ. 1)* (1990) 3 Α.Α.Δ. 269 Κατά τη γνώμη μου, προκύπτει από την επίδικη απόφαση και από το συνημμένο στην Ένσταση Πίνακα Β ότι το ύψος του επίδικου δικαιώματος ενοικίου καθορίστηκε με βάση ποσοστό 3% πάνω στα ενοίκια που οι αιτήτριες ρητά παραδέχονται ότι έχουν εισπράξει, μέσα στο 1988. Τα στοιχεία αυτά παρέχουν τη δέουσα αιτιολογία λαμβανομένης υπόψη της φύσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Παραμένει η εξέταση των νομικών σημείων με αρ. (5) και (6) πάνω στα οποία βασίζεται η αίτηση, τα οποία είναι, κατά τη γνώμη μου αλληλένδετα και πρέπει, ως εκ τούτου να εξεταστούν μαζί. Ο ισχυρισμός των αιτητριών ότι η επίδικη απόφαση λήφθηκε κάτω από πλάνη περί τα πράγματα (σημείο αρ.6) οφείλεται στο συναφή ισχυρισμό τους ότι λήφθηκε χωρίς τη δέουσα έρευνα των γεγονότων από το Συμβούλιο. Το παράπονο των αιτητριών πάνω στο προκείμενο θέμα είναι το Συμβούλιο δεν έκαμε την έρευνα που όφειλε να είχε κάμει ώστε να πληροφορηθεί το ακριβές ποσό που οι αιτήτριες είχαν εισπράξει από τους ενοικιαστές των καταστημάτων τους μέσα στο 1988. Ο ισχυρισμός αυτός των αιτητριών έρχεται σε αντίθεση με άλλο ισχυρισμό τους, τον οποίο έχω ήδη απορρίψει, ότι κακώς το Συμβούλιο είχε συνδέσει τον καθορισμό του πληρωτέου δικαιώματος ενοικίου με το συνολικό ποσό ενοικίων που είχε εισπραχθεί. Πριν καθορίσει και επιβάλει το επίδικο δικαίωμα ενοικίου το Συμβούλιο γνώριζε το συνολικό ποσό ενοικίων που οι αιτήτριες είχαν εισπράξει. Αυτό προκύπτει από τις λεπτομέρειες που ο δικηγόρος του Συμβουλίου αναφέρει στη γραπτή του αγόρευση αναφορικά με όλες τις μισθώσεις και τους ενοικιαστές των αιτητριών. Διερωτώμαι πώς το Συμβούλιο πληροφορήθηκε τις λεπτομέρειες αυτές αν δεν είχε διεξαγάγει επαρκή έρευνα όπως είναι ο ισχυρισμός των αιτητριών, ο οποίος είναι παντελώς απαράδεχτος, ενόψει ιδιαίτερα του γεγονότος ότι οι ίδιες παραδέχονται την ορθότητα των ποσών των ενοικίων που έχουν εισπράξει μέσα στο 1988, πάνω στα οποία το Συμβούλιο υπολόγισε το ποσοστό 3% ώστε να επιβάλει το επίδικο δικαίωμα ενοικίου εκ Α.Κ.412.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή απορρίπτεται και η επίδικη απόφαση επικυρώνεται. Υπό τας περιστάσεις οι αιτήτριες καταδικάζονται να πληρώσουν Α.Κ.75 έναντι των εξόδων του καθ' ου η αίτηση Συμβουλίου.

Η προσφυγή απορρίπτεται με £75 έναντι των εξόδων του καθ' ου η αίτηση.